

KIRJAKAUPPIAIDEN VALINTA
vuoden paras kaunokirjallinen teos
Norjassa 2015

Maja Lunde

Mehiläisten historia

ROMAANI

Tammi

MAJA LUNDE

Mehiläisten historia

Suomentanut Katriina Huttunen

Kustannusosakeyhtiö Tammi • Helsinki

Norjankielinen alkuteos *Bienes historie* ilmestyi 2015.
Copyright © 2015, H. Aschehoug & Co (W. Nygaard) AS
Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Tammi 2016
Painettu EU:ssa
ISBN 978-951-31-8750-7

Jesperille, Jensille ja Linukselle

TAO

PIIRIKUNTA 242, SHIRONG, SICHUAN, 2098

Me tasapainoilimme kukin oksallamme kuin isokokoiset linnut, muovisäiliö toisessa kädessä ja höyhensivellin toisessa.

Kiipesin ylöspäin hitaasti, niin varovasti kuin pysyin. En soveltunut tähän, en ollut kuten monet muut työporukkamme naiset, olin usein liian äkkinäinen liikkeissäni, minulta puuttui vaadittava hienomotoriikka ja ketteryys. Minua ei ollut luotu tähän, mutta silti jouduin olemaan täällä joka päivä kaksitoista tuntia peräkkäin.

Puut olivat miespolven ikäisiä. Oksat hauraita kuin ohut lasi, ne natisivat painomme alla. Käännyin varovasti, en saanut vahingoittaa puuta. Siirsin oikean jalan ylemmälle oksalle, vedin vasemman varovasti perässä. Lopulta löysin turvallisen työskentelyasennon, epämukavan mutta tukevan. Täältä ulotuin kaikkein ylimmäisiin kukkiin.

Pieni muovisäiliö oli täynnä pilvenkevyyttä kultaa, tarkalleen punnittua ja meille työpäivän alussa jaettava, täsmälleen yhtä paljon jokaiselle. Painottomana yritin

saada säiliöstä näkymättömiä määriä ja kuljettaa ne puihin. Jokainen yksittäinen kukka pölytettiin pienellä höyhensiveltimellä. Höyhen oli peräisin kanoista, jotka oli jalostettu juuri tätä tarkoitusta varten. Keinotekoiset kuituhöyhenet eivät olleet läheskään yhtä tehokkaita. Niitä oli testattu ajan saatossa yhä uudestaan ja uudestaan, ja minun piirikunnassani perinne oli yli sata vuotta vanha. Mehiläiset olivat alkaneet vähentyä jo 1980-luvulla, kauan ennen varsinaista mehiläiskatoa, torjunta-aineet tappoivat ne. Muutama vuosi myöhemmin, sitten kun torjunta-aineita ei enää käytetty, mehiläiset palasivat, mutta käsin pölyttäminen oli silloin jo käynnissä. Tulokset olivat parempia, vaikka työhön vaadittiin uskomattoman paljon ihmisiä, paljon käsiä. Ja kun mehiläiskato tuli, minun piirikunnallani oli kilpailuetu. Meidän oli kannattanut olla niitä, jotka saastuttivat eniten. Olimme saastuttamisen edelläkävijämaa ja sen vuoksi myös käsin pölyttämisen edelläkävijämaa. Paradoksi oli pelastanut meidät.

Kurkotin niin kauas kuin pystyin mutta en sittenkään yltänyt kaikkein ylimpiin kukkiin. Olin jo vähällä antaa periksi mutta tiesin, että minua voitaisiin rangaista, joten yritin vielä kerran. Palkkaamme vähennettiin, jos käytimme siitepölyn liian nopeasti. Palkkaamme vähennettiin myös silloin, jos käytimme sitä liian vähän. Näkymättömyyttä oli työmme. Kun päivän päätteeksi laskeuduimme puista, jokapäiväinen urakkamme näkyi vain punaisesta rastista, joka oli piirretty liidulla puiden runkoon. Rasteja sai mieluiten olla jopa neljäkymmentä per päivä. Vasta kun syksy koitti ja puut olivat täynnä hedelmää, paljastuimissamme oli tehty hyvää työtä. Silloin tosin olimme jo kauan siten unohtaneet, kuka oli pölyttänyt mitkä puut.

Tänään minut oli sijoitettu tilukselle numero 748. Kuinka monta niitä oli kaikkiaan? En tiennyt. Ryhmäni oli yksi sadoista. Beigeissä työpuvuissamme olimme yhtä samannäköisiä kuin puut. Ja yhtä lähellä toisiamme kuin kukat. Emme koskaan yksin, aina laumassa, täällä ylhäällä puissa tai kulkemassa pyöränuria pitkin saralta toiselle. Saimme olla omissa oloissamme vain oman pienen kotimme seinien sisällä muutaman lyhyen tunnin ajan vuorokaudessa. Muuten koko elämämme oli täällä ulkona.

Oli hiljaista. Emme saaneet puhua työskennellessämme. Kuului vain varovaista siirtyilyä kun liikuimme puissa, vaimeaa rykimistä, haukottelua, työvaatteiden kahinaa runkoja vasten. Ja joskus ääni, jota me kaikki olimme oppineet paheksumaan – oksan narahdus, pahimmassa tapauksessa katkeaminen. Katkennut oksa merkitsi vähemmän hedelmää ja jälleen uutta syytä vähentää palkkaamme. Muuten kuului vain tuuli kun se puhalsi oksien läpi, pyyhkäisi kukkien yli, liukui maassa ruohon lomitse.

Tuuli kävi etelästä, metsän suunnasta. Metsä oli tumma ja vieras valkoisina kukkivia mutta toistaiseksi vielä lehdettömiä hedelmäpuita vasten, mutta muutaman viikon kuluttua metsä olisi vihanta, vihreä seinä. Emme koskaan käyneet siellä, meillä ei ollut siellä mitään tekemistä. Tosin nyt liikkui huhuja, että metsäkin kaadettaisiin ja istutettaisiin täyteen hyötykasveja.

Sieltä lensi kärpänen, harvinainen näky. Oli monta päivää siitä kun olin viimeksi nähnyt linnun, nekin olivat vähentyneet. Ne saalistivat niitä harvoja hyönteisiä, joita oli enää olemassa, ja näkivät nälkää kuten muikin maailma.

Sitten hiljaisuuden rikkoi pillin vihellys. Se kuului johdon parakista sen merkiksi, että oli aika pitää päivän toinen ja viimeinen tauko. Huomasin miten suutani kuivasi.

Aloin valua työtovereideni kanssa yhtenäisenä massana puista maahan. Muut naiset olivat jo alkaneet jutella, heidän kakofoninen lörpöttelynsä käynnistyi kuin katkaisimesta väännettynä sillä hetkellä kun he tiesivät, että nyt sai puhua.

En sanonut mitään, keskityin laskeutumaan hitaasti päästäkseni alas katkaisematta yhtään oksaa. Selvisin siitä. Silkkää onnea. Olin kömpelö, avuton, ja olin ollut täällä tarpeeksi kauan tietääkseni, ettei minusta koskaan tulisi kovin hyvää työntekijää.

Maassa puun juurella oli metallinen juomapullo. Tartuin siihen ja join nopeasti. Vesi oli haaleaa ja maistui alumiinilta, ja maku sai minut juomaan vähemmän kuin olisin tarvinnut.

Kaksi muonitusporukan valkopukuista nuorukaista jakoi nopeasti alumiiniset ruokarasiat, joissa oli päivän toinen ateria. Menin yksin puun juurelle, istahdin selkä puunrunkoa vasten ja avasin rasiani. Tänään riisin seassa oli maissinjyviä. Maistoin. Tavan mukaan ruoka oli liian suolaista, maustettu keinotekoisesti valmistetulla chilillä ja soijalla. Lihaa en ollut saanut pitkään aikaan. Eläinrehu vaati liikaa viljeltyä maata, ja perinteinen eläinrehu vaati pölyttämistä. Eläimet eivät olleet perusteellisen käsitömmme arvoisia.

Rasia oli tyhjä ennen kuin olin saanut mahan täyteen. Nousin seisomaan ja vein rasian takaisin keräyskoriin. Sitten juoksin hetken paikoillani. Jalkani olivat väsyneet ja kangistuneet oltuaan pitkään yhdessä asennossa. Veri tykytti, en malttanut olla aloillani.

Ei se auttanut. Vilkaisin ympärilleni. Yksikään työnjohtaja ei kiinnittänyt minuun huomiota. Kävin nopeasti maahan makaamaan, minun oli pakko venytellä särkevää selkää.

Suljin hetkeksi silmäni. Yritin sulkea työporukan muiden naisten äänet ulkopuolelle. Lörpöttely jatkui. Miksi heillä oli tarve puhua yhtä aikaa? Toiset olivat aloittaneet sen jo pikkutyttöinä. He pälpättivät tuntikausia yhden-tekevästä asioista ja juorusivat mielellään siitä, joka ei ollut paikalla.

Itse keskustelin ihmisten kanssa mieluiten kahden kesken. Tai olin omissa oloissani. Töissä viihdyin yksin. Kotona minulla oli Kuan, mieheni. Tosin ei meilläkään kovin syvällisiä puhuttu. Kuanin puheenaiheet olivat tässä ja nyt, hän oli konkreettinen, ei kaivannut tietoa, ei mitään enempiä. Hänen kainalossaan sain kuitenkin rauhan. Ja sitten meillä oli Wei-Wen, kolmivuotiaamme. Hänestä pystyimme puhumaan.

Juuri kun naisten jutustelu oli melkein tuudittanut minut uneen, se yhtäkkiä loppui. Kaikki olivat hiljentyneet.

Nousin istumaan. Työporukan muut naiset olivat kääntäneet kasvonsa tielle päin.

Pyöränuria pitkin meitä kohti käveli jonossa lapsia.

He eivät olleet vanhempia kuin kahdeksanvuotiaita, tunnistin monet heistä Wei-Wenin koulusta. Kaikilla oli samanlaiset synteettiset beiget työpuvut kuin meillä, ja he tulivat meitä kohti niin nopeasti kuin lyhyillä jaloillaan pääsivät. Kaksi aikuista opettajaa piti komentoa yllä. Yksi edessä, toinen takana. Molemmilla oli kantava ääni, jolla he ohjasivat lapsia taukoamatta. He eivät niinkään toruneet kuin antoivat neuvoja lämpimästi ja myötätun-

toisesti. Lapset eivät olleet vielä täysin perillä siitä, minne he olivat matkalla, mutta aikuiset kyllä tiesivät.

Lapset kulkivat käsikkäin. Parit olivat epäsuhtaisia, pisin talutti lyhintä, isot huolehtivat pienistä. Epätasaista kulkua, järjestäytymätöntä, mutta he pitivät toisiaan käsistä ikään kuin heidät olisi liimattu toisiinsa. Ehkä he olivat saaneet ankaran neuvon olla päästämättä irti.

Heidän katseensa kohdistuivat meihin, puihin. Uteliaina, jotkut siristivät silmiään, kallistivat päätään. Ikään kuin he olisivat täällä ensimmäistä kertaa, vaikka kaikki olivat varttuneet piirikunnassa eivätkä tunteneet muuta luontoa kuin hedelmäpuiden loppumattomat rivit ja taustalla häämöttävän synkän metsän. Eräs lyhyt tyttö katsoi minua pitkään suurilla, hieman lähekkäin olevilla silmillään. Hän räpytti silmiään pari kertaa, sitten hän niiskautti voimakkaasti. Hän piti kädestä laihaa poikaa. Poika haukotteli äänekkäästi ja kainostelematta, ei nostanut vapaata kättään suunsa eteen, oli täysin tiedostamaton siitä, että hänen suunsa oli ammollaan. Hän ei haukotellut siksi että oli ikävystynyt, siihen hän oli liian nuori, väsymys johtui ruoan puutteesta. Hintelä, pitkä tyttö talutti pientä poikaa. Poika hengitti raskaasti tukkoisen nenän kautta suu auki. Pitkä tyttö veti häntä perässään ja käänsi kasvonsa kohti aurinkoa, siristeli silmiään ja nyrpisti nenäänsä mutta piti päätään samassa asennossa kuin saadakseen väriä, ehkä kerätäkseen voimia.

Joka kevät tuli uusia lapsia. Olivatko he tosiaan aina noin pieniä? Vai olivatko he tällä kertaa nuorempia?

Ei. He olivat kahdeksanvuotiaita. Niin kuin aina. Koulu oli loppunut. No, koulu... heille opetettiin numerot ja joitakin kirjoitusmerkkejä, mutta muuten koulu oli vain säilytyspaikka. Säilytyspaikka jossa heitä valmistettiin

elämää varten. Siellä harjoiteltiin istumaan hiljaa. *Pysy paikallasi. Ihan aloillasi, kas noin.* Lisäksi he saivat harjaannusta sorminäppäryydessä. He solmivat mattoja kolmivuotiaasta lähtien. Pienet sormet soveltuivat mainiosti tarkkuutta vaativaan työhön. Pian he olisivat valmiita työskentelemään ulkona.

Lapset ohittivat meidät, käänsivät kasvonsa eteenpäin, kohti muita puita. Sitten he jatkoivat matkaa kohti toista sarkaa. Hampaaton poika kompasteli, mutta pitkä tyttö piteli hänestä kiinni, niin ettei hän kaatunut.

Lapset katosivat puiden lomaan.

”Minne he ovat menossa?” yksi ryhmäni naisista kysyi.

”Varmaankin 49:ään tai 50:een”, eräs toinen vastasi.

”Kukaan ei ole vielä aloittanut siellä.”

Rintaani kouristi. Oli yhdentekevää, mille palstalle he olivat menossa. Tärkeää oli se mitä he siellä tekisivät...

Parakista kuului pillin vihellys. Kiipesimme takaisin puihin, liikuin hitaasti, mutta sydämeni hakkasi siitä huolimatta. Eivät lapset olleet nuorempia. Wei-Wen oli... Viiden vuoden kuluttua hän olisi kahdeksan. Vain viiden vuoden kuluttua olisi hänen vuoronsa. Työteliäät kädet olivat täällä arvokkaampia kuin missään muualla. Pienet sormet olivat tottuneet sen tyyppiseen työhön.

Kahdeksanvuotiaita täällä, päivästä toiseen, kangistuneet pienet vartalot puiden oksilla. He eivät saaneet edes lapsuutta, kuten minä ja ikätoverini olimme saaneet, mehän kävimme koulua 15-vuotiaiksi saakka.

Elämätöntä elämää.

Käteni tärisivät kun nostin muovisäiliön, jossa arvokas pöly oli. Meidän kaikkien täytyi tehdä töitä leipämme eteen, sanottiin, meidän täytyi tuottaa oma ruokamme. Kaikkien täytyi auttaa, jopa lasten. Kuka tarvitsee koulu-

tusta kun viljavarastot ehtyvät? Kun annokset pienenevät kuukausi kuukaudelta? Kun illalla pitää mennä nälkäisenä nukkumaan?

Käännyin yltääkseni takanani oleviin kukkiin, mutta tällä kertaa liikkeeni olivat liian äkkinäisiä. Osuin oksaan, jota en ollut huomannut, menetin yhtäkkiä tasapainoni ja nojauduin raskaasti toiselle puolelle.

Ja silloin se tapahtui. Kuului rusahdus, jota olimme oppineet vihaamaan. Oksa katkesi.

Työnjohtaja tuli nopeasti minua kohti. Hän katsoi puuta, arvioi vahingot sanomatta mitään. Kirjoitti jotakin nopeasti vihkoonsa ennen kuin lähti taas.

Oksa ei ollut pitkä eikä paksu, mutta tiesin silti, että sinne menivät tämän kuukauden ylimääräiset ansiot. Rahat jotka meidän oli tarkoitus panna keittiönkaapin peltirasiaan, siihen johon talletimme jokaisen ylimääräisen juanin.

Vedin henkeä. En voinut ajatella sitä. En voinut muuta kuin jatkaa. Nostaa kättäni, kastaa harja siitepölyyn, liikuttaa sitä varovasti kohti kukkia, sivellä niitä ikään kuin olisin mehiläinen.

En viitsinyt katsoa kelloa. Tiesin ettei siitä ollut apua. Tiesin vain, että jokaisen sivelemäni kukan myötä ilta tuli lähemmäs. Ja se lyhyt tunti, jonka sain olla päivittäin lapseni kanssa. Meillä oli vain se lyhyt tunti, ja sen lyhyen tunnin aikana voisin ehkä saada jotakin aikaan. Kylvää siemenen ja antaa hänelle mahdollisuuden, jota minulla itselläni ei ollut koskaan ollut.

WILLIAM

MARYVILLE, HERTFORDSHIRE, ENGLANTI, 1852

Kaikki oli ympärilläni keltaista, rajattoman keltaista, sitä oli ylläni, allani, ympärilläni, se sokaisi minut. Keltainen väri oli kuitenkin todellista, ei mitään kuvittelua, ja se johtui brokaditapetista, jonka vaimoni Thilda oli valinnut seiniin kun muutimme tänne jokunen vuosi sitten. Siihen aikaan meillä oli vielä ollut lokoiset oltavat. Pieni siemenkauppani Maryvillen pääkadulla kukoisti. Olin silloin vielä innoissani ja uskoin, että pystyisin yhdistämään liiketoiminnan siihen, mikä oli minulle kaikkein tärkeintä: luonnontieteelliseen tutkimukseen. Tosin tämä oli jo kauan sitten, kauan ennen kuin meistä tuli tolkkuttoman monen tyttären vanhempia ja hyvin kauan ennen kuin kävin lopullisen keskustelun professori Rahmin kanssa.

Jos olisin tiennyt, millainen riesa keltaisesta tapetista seuraisi, en olisi koskaan hyväksynyt sitä. Keltainen väri ei nimittäin pysynyt tapetissa, se oli aina yhtä hirveä, suljinpa silmäni tai pidin niitä auki. Se seurasi minua uneen

eikä koskaan päästänyt irti, ja minusta oli alkanut tuntua, että varsinainen sairauteni johtuikin siitä. Taudillani ei ollut diagnoosia, mutta sillä oli monta nimeä: synkkyys, surumielisyys, melankolia. Niitä sanoja yksikään läheistäni ei uskaltanut lausua. Perhelääkärimme teeskenteli ymmärtämätöntä. Hän puhui edelleen lääketieteellisin termein dyskrasiasta, eritteiden epätasapainosta, mustan saven liian suuresta määrästä. Sairauteni alussa hän oli yrittänyt suonieniskua, sen jälkeen ulostuslääkkeitä, jotka tekivät minusta avuttoman pikkulapsen, mutta nyt hän ei ilmeisesti enää uskaltanut. Hän oli luopunut kaikista hoidoista ja pudisteli vain päätään kun Thilda otti asian puheeksi, vaimoni vastalauseet kohtasivat vain kiihkeää kuiskuttelua. Erotin sanan sieltä täältä, *liian heikko, ei kestäisi sitä, ei parannusta*. Viime aikoina lääkäri oli käynyt entistä harvemmin, todennäköisesti siksi että olin ilmeisesti auttamatta jäänyt vuodepotilaaksi.

Oli iltapäivä, talo eli alapuolellani, tyttöjen metakka kohosi minua kohti alakerran huoneista, se työntyi lattian ja seinien läpi kuin ruoankäry. Erotin pikkuvanhan kaksitoistavuotiaan Dorothean äänen, hän luki Raamattua, samalla aikaa töksähtävästi ja messuten, mutta sanat pysähtyivät matkan varrelle, Jumalan sana ei enää tuntunut tavoittavan minua. Pikku Georgianan ääni vihloi, ja Thilda hyssytteli häntä terävästi. Pian Dorothean lukeminen taukosi ja muut pääsivät ääneen. Martha, Olivia, Elizabeth, Caroline. Kuka oli kuka? En pystynyt erottamaan heitä toisistaan.

Yksi heistä nauroi. Nauru loppui lyhyeen, ja sekin palautti mieleeni Rahmin naurun, sen joka kerran kauan sitten päätti keskustelumme lopullisesti, kuin vyön iskuna selkään.

Sitten Edmund sanoi jotakin. Hänen äänensä oli muuttunut syvemmäksi, hieman venytteleväksi, hän ei enää ollut lapsi. Hän oli kuusitoistavuotias, esikoiseni, ainoa poikani. Takerruin hänen ääneensä, toivoin niin hartaasti, että voisin erottaa sanat, että saisin pitää hänet täällä luonani, ehkä hän pystyisi rohkaisemaan minua, antamaan minulle voimia nousta, päästä ylös vuoteesta. Mutta hän ei koskaan tullut, enkä tiennyt miksi.

Keittiöstä kuului kattiloiden kolinaa. Ruoanlaiton äänet herättivät mahani. Sitä kouristi, ja käperryin sikiöasentoon.

Katsoin ympärilleni. Lautasella oli koskematon leivänpala ja kuivunut viipale savukinkkua, vieressä puoliksi tyhjä vesimuki. Milloin olin viimeksi syönyt? Milloin olin juonut?

Nousin puolittain istumaan ja tartuin vesimukiin, annoin veden valua suusta kurkkuun, annoin sen huuhdella pois vanhuuden maun. Kinkun suolaisuus oli kirpeää kieltä vasten, leipä tummaa ja tiivistä, ja ruoka sai mahan rauhoittumaan, luojan kiitos.

En enää löytänyt vuoteesta mukavaa asentoa, selkäni oli pelkkää suurta hiertymää, lonkkieni iho kyljellä makaa-misesta ohueksi kulunut.

Jalkani olivat levottomat, niitä kihelmöi.

Talo oli yhtäkkiä hiljentynyt. Olivatko kaikki lähteneet?

En kuullut muuta kuin tulisijassa palavan koksen räti-nän.

Mutta sitten, kesken kaiken, laulua. Kirkkaita ääniä puutarhasta.

Hark the herald angels sing

Glory to he newborn King

Oliko kohta joulu?

Viime vuosina seudun kuorot olivat alkaneet kiertää adventtiaikaan ovilla laulamassa, eivät rahan tai lahjojen takia vaan joulun hengessä, vain ilahduttaakseen lähimmäisiään. Jossakin vaiheessa se oli ollut minusta kaunista, se miten nämä pienet esiintymiset pystyivät sytyttämään minussa tullen, jonka olemassaoloa en enää tiennyt. Tuntuu että siitä oli loputtoman pitkä aika.

Heleät äänet virtasivat minua kohti kuin sulavesi:

Peace on earth and mercy child

God and sinner reconciled

Laskin jalkani lattialle, ja se tuntui kovalta jalkapohjien alla. Yhtäkkiä olin pikkulapsi, vastasyntynyt jonka jalat eivät olleet vielä tottuneet kävelemiseen vaan muotoutuneet varpailla tanssimista varten. Sellaisina muistin Edmundin jalat, korkeat jalkapöydät, yhtä pehmeät ja kaarevat alta ja päältä. Pitelin niitä käsissäni, katselin ja tunnustelin niitä, samoin kuin koko poikaa, kuten esikoista on tapana ihailta, ja ajattelin, että sinun tähtesi minusta tulisi jotakin muuta, *minusta tulisi jotakin muuta*, jotakin aivan muuta kuin sitä, mitä isäni oli ollut minulle. Niin pitelin häntä, kunnes Thilda riuhtaisi hänet minulta sillä verukkeella, että lapsen piti saada rintaa tai että se piti vaihtaa kuiviin.

Vauvanjalkani astuivat hitaasti kohti ikkunaa. Jokainen askel sattui. Ikkunasta avautui puutarha, ja siellä he seisovivat.

Kaikki seitsemän, sillä ei siinä ollut vieras kuoro kylältä vaan omat tyttäreni.

Neljä pisintä takimmaisina, kolme lyhintä eturivissä, yllään tummat talvivaatteet, villakankaiset takit, jotka olivat liian tiukkoja ja liian lyhyitä tai liian suuria, ja yhä useammasta kohdasta parsittuja, kulumista oli yritetty

peitellä halpojen koristenauhojen ja ihmeellisiin paikkoihin ommeltujen taskujen avulla. Ruskeat, tummansiniset tai mustat villahilkat valkoisine pitsireunoineen kehysitivät talvisen kalpeita, kapeita naamoja. Laulu muuttui pakkashuuruksi heidän edessään.

Miten laihoja heistä kaikista olikaan tullut.

Polku näytti, mistä he olivat kulkeneet, jalanjälkiä syvässä lumessa. He olivat varmaankin kahlanneet yli polveen ulottuvassa hangessa ja kastuneet vähän. Muistin miltä nihkeät villasukat tuntuivat ihoa vasten, muistin kylmyyden, joka hohkasi maasta ohuiden kengänpohjien läpi – yhdelläkään heistä ei ollut enempää kuin yhdet saappaat.

Menin lähemmäs ikkunaa, odotin näkeväni puutarhassa muita, kuoron yleisön, Thildan, tai ehkä joitakin naapureitamme, mutta puutarha oli tyhjä. Tyttäreni eivät laulaneet siellä kenellekään. He lauloivat minulle.

Light and life to all he brings

Risen with healing in his wings

Kaikkien katseet olivat kohdistuneet ikkunaan, mutta vielä he eivät olleet huomanneet minua. Seisoin varjoissa, ja aurinko paistoi ikkunaan, luultavasti he näkivät vain taivaan ja puiden heijastuman.

Born to raise the sons of earth

Born to give them second birth

Astuin askeleen lähemmäs.

Reunimmaisena seisoj neljätoistavuotias Charlotte, vanhin tyttäreni. Hän lauloi koko olemuksellaan. Hänen rintansa nousi ja laski sävelten tahdissa. Ehkä koko juttu oli hänen keksintöään. Hän oli laulanut aina, hyräillyt kautta koko lapsuutensa, läksyjien tai tiskin ylle kumartuneena, sointuisasti hymisten, ja tuntui kuin heiveröiset sävelet olisivat osa hänen liikkeitään.

Hän huomasi minut ensimmäisenä. Hänen kasvonsa kirkastuivat. Hän tuuppasi Dorotheaa, pikkuvanhaa kaksitoistavuotiasta, Dorothea puolestaan nyökkäsi nopeasti vuotta nuoremmalle Olivialle, joka puolestaan katsoi silmät pyöreinä kaksossiskoaan Elizabethia. He eivät muistuttaneet toisiaan, mieleltään molemmat olivat pehmeitä ja lempeitä, ja tyhmiä kuin saapas – he eivät oppineet laskemaan, vaikka numerot olisi taottu heidän päähänsä vasaralla. Rivi alkoi liikehtiä levottomasti heidän edessään sitä mukaa kuin pienimmätkin huomasivat minut, yhdeksänvuotias Martha puristi seitsemänvuotiasta Carolinea käsivarresta, ja Caroline, joka aina kitisi, koska halusi oikeastaan olla pieni, tönäisi pientä Georgianaa, joka olisi halunnut olla vanhempi kuin oli. Mikään suuri riemu ei noussut taivasiin, he eivät sallineet sitä itselleen, eivät vielä, vain pienen pieni poikkeama laulussa paljasti, että he olivat nähneet minut, se, ja vaisut hymyt, siinä määrin kuin heidän lauluun auenneet, o:n muotoiset suunsa sallivat sen.

Lapsellinen möykky pakotti rintaani. He eivät laulaneet huonosti, eivät suinkaan. Heidän kapeat naamansa hehkuivat, heidän silmänsä loistivat. He olivat järjestäneet tämän minulle, vain minulle, ja nyt tyttäreni luulivat, että he olivat onnistuneet – he olivat saaneet isän ylös vuoteesta. Kun laulu olisi ohi, riemu repeäisi, he juoksisivat ilosta säteillen ja kevein askelin vitilumen poikki taloon ja kertoisivat salaisesta ihmeestään. Me lauloimme hänet terveeksi, he riemuitsisivat. Me lauloimme isän terveeksi! Haltioituneiden tytönäänten virta raikuisi käytävissä, kajahtelisi seinistä: Pian hän palaa. Pian hän on taas luonamme. Me näytimme hänelle Jumalan, Jeesuksen – vastasyntyneen. *Hark, the herald angels sing, glory to*

the newborn king. Mikä loistava, säkenöivä ajatus olikaan laulaa hänelle, muistuttaa häntä kaikesta kauniista, joulun sanomasta, kaikesta siitä, minkä hän oli unohtanut maatessaan sairastuoteellaan, vaikka kaikki tietävät sen olevan jotakin aivan muuta, sellaista mistä äiti kieltää meitä puhumasta. Isä parka, hän ei voi hyvin, hän on kalpea kuin haamu, sen me olemme nähneet ovenraosta kun olemme hiipineet ohi, niin, kuin haamu, vain luuta ja nahkaa, ja parrankin hän on antanut kasvaa, se on kuin ristiinnaulitulla Jeesuksella, häntä ei tunnista entisekseen. Mutta pian hän on taas luonamme, pian hän pystyy tekemään työtä, ja me saamme taas voita leivän päälle ja uudet talvitakit. Se olisi aito joululahja. *Christ is born in Bethlehem!*

Mutta se oli valhetta, sitä lahjaa en voinut heille antaa, en ollut heidän riemunsa arvoinen. Vuode veti minua puoleensa, pohkeeni vapisivat, vastasyntyneet jalkani eivät pystyneet enää pitämään minua pystyssä, mahaani kouristi taas, ja purin leukani yhteen, kuin murskatakseen sen mikä pyrki ylös, ja laulu hiljeni ulkona. Tänään ei tullut ihmettä.

GEORGE

AUTUMN HILL, OHIO, USA, 2007

Hain Tomin Autumnin asemalta. Hän ei ollut käynyt kotona kesän jälkeen. En tiennyt syytä, en ollut kysynyt. Ehkä en kestänyt kuulla vastausta.

Tilalle oli puolen tunnin ajomatka. Emme puhuneet sen kummempia. Hänen kätensä lepäsivät sylissä kalpeina, laihoina ja toimettomina kun köröttelimme kotiin päin. Jalkojen juuressa hänellä oli kassi. Se oli mennyt likaiseksi. Pick-upin lattia ei ollut koskaan puhdas. Viimevuotinen multa, tai edellisvuotinen, muuttui talven aikana lattialla pölyksi. Ja Tomin saappaista sulava lumi sekoittui loskakaksi.

Kassi oli uusi. Jäykkää kangasta. Varmaankin kaupungista ostettu. Ja se oli painava. Säpsähdin kun nostin sen bussiasemalla maasta. Tom halusi kantaa sen itse, mutta ehdin tarttua siihen ensin, hän ei nimittäin näyttänyt siltä, että oli viime aikoina paljon treenannut. Olisi luullut, ettei hän tarvinnut muuta kuin vaatteita, hänhän olisi kotona lomalla vain viikon. Tuulikaapin naulassa oli kaikki mitä

Sata vuotta toisen maailmansodan loppumisen jälkeen maapallo ei enää ollut paikka, jossa voisi asua miljardeja ihmisiä. Vuonna 2045 maapallolla ei ollut mehiläisiä.

Lumoava romaani mehiläisten katoamisesta, sukupolvien välisestä jännitteestä ja kohtalokkaista valinnoista. Menneen, nykyisen ja tulevan yhteen nivova tarina kuvaa hätkähdyttävästi muuttuvaa maailmaa, jossa muuttumattomana säilyy vain toivo paremmasta huomista.

”Loisteliasta kaunokirjallisuutta joka viihdyttää ja kiihdyttää.”

FÆDRELANDSVENNEN

”Kerronta on tiivistä, elokuvallista ja huikean visuaalista – Maja Lunde on kirjoittanut poikkeuksellisen hienon ja tärkeän romaanin, joka herättää lukijassa sekä iloa että surua.”

VG

#kirja WWW.KIRJA.FI	 9 789513 187507	
	84.2	